■ روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران ■ صاحب امتیاز: سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران ■ مدیر مسؤول: مهدی عرفاتی

جام جم

■ شاپا: ISSN۱۷۳۵-۳۶۳۷
■ پایگاه اطلاع رسانی: www.jamejamdaily.ir
■ پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

■ تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹
■ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰-۰۲۱ ■ دورنگار تحریریه: ۲۲۲۲۶۲۵۲
■ سازمان شهرستان‌ها: ۴۵۸۹۷ ■ کدپستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
■ امور مشترکین: ۴۴۲۰۲۹۳۰ ■ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰
■ شماره پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰ ■ روابط عمومی: ۲۲۲۶۲۱۴۲
■ چاپ: چاپخانه روزنامه جام جم

سه‌شنبه ۲ دی ۱۳۹۹ | ۷ جمادی‌الاولی ۱۴۴۲ | ۲۰ صفحه | سال بیست و یکم - شماره ۵۸۳۵ | استان تهران و البرز ۲۵۰۰ تومان - دیگر استان‌ها ۱۵۰۰ تومان | Tuesday-December22,2020

حدیث روز: بحارالانوار

پیامبر اسلام (ص)
هر که از برادر خود گناهی بداند و آن را بپوشاند، خداوند در روز قیامت گناهان او را بپوشاند.

واحه: سعدی

رنجور عشق به نشود جز به بوی یار
ور رفتنی است، جان ندهد جز به نام دوست

امروز در تاریخ:

- زادروز سیروس طاهباز، نویسنده و مترجم (۱۳۱۸ ش)
- تحصن استادان دانشگاه‌ها در ساختمان وزارت علوم در تهران (۱۳۵۷ ش)
- درگذشت منوچهر حامدی، بازیگر (۱۳۷۴ش)

اوقات شرعی:

اذان ظهر: ۱۲/۰۳ — غروب آفتاب: ۱۶/۵۵
اذان مغرب: ۱۷/۱۶ — نیمه‌شب شرعی: ۲۳/۱۸
اذان صبح (فردا): ۵/۴۱ — طلوع خورشید (فردا): ۷/۱۱

وضعیت آب و هوای امروز

تهران	اهواز	اصفهان	تبریز	رشت	زنجان	شیراز	مشهد
۹ / ۲	۱۹ / ۷	۸ / ۳-	۴ / ۰	۱۲ / ۵	۵ / ۴-	۱۳ / ۱-	۸ / ۳-

حکمت ۹۷: نهج‌البلاغه

هر که دنبال آرزوی خود بشتابد و مهارش را رها کند، مرگ او را می‌لغزاند (به آرزویش نرسیده می‌میرد، پس در پی آرزوهای دراز نروید و از مرگ غافل نباشید).

خودنویس

تنهایی‌های شلوغ ما...

حامد عسکری
شاعر و نویسنده

چندسالی است که شبکه‌های اجتماعی مهمان‌مان شده‌اند، مهمان خلوت‌مان. همزمان که توی اتوبوس و مترو و تاکسی و رختخواب‌مان می‌توانیم جهان را ورق بزنیم و زنده و مستقیم بنشینیم به تماشای همه چیز. از آغاز کوچ پنگوئن‌ها بگیر تا مسابقات‌ورزشی و کنسرت‌های موسیقی. خاصیت شبکه‌های اجتماعی این است که دوسویه‌اند. یعنی تو فقط گیرنده نیستی. مصرف‌کننده نیستی و برداشت نداری. طوری طراحی شده‌اند که تعامل داشته باشی. تولیدکننده باشی و به عنوان فرستنده توی تولید محتوا نقش داشته باشی. همین است که خواسته یا ناخواسته شبکه‌های اجتماعی یک بازجوی شیکند و اداره‌ات می‌کنند خوش‌خط و شیک خودت را داد بزنی ، خودت را جار بزنی. این جار زدن از خوردن یک قهوه و چلوکباب را شامل هست تا سلفی با ماشین و ویلا، تا نوشتن غم‌هایت، شادی‌هایت، تنهایی‌هایت، دردهایت و آوازهایت.

در نگاه اول خوب هم هست . این‌که یک جایی باشد که تو بتوانی یک موضوعی را به اشتراک بگذاری و بقیه بیایند زیرش با تو حرف بزنند اما یک ذره که فکر کنی می‌بینی به رغم همه کارگشایی‌ها و محسناتش شبکه‌های اجتماعی چیزهای غیرقابل جبرانی را از ما گرفته‌اند. ما دیگر هیچ وقت هیچ جا تنها نیستیم، هیچ‌وقت گم نمی‌شویم. هیچ وقت سکوت نداریم. تقی به توقی می‌خورد یک ذره چیزکی توی ذهن‌مان به غلیان می‌افتد فوری یک استوری یک پست یک توییت می‌نویسیم و می‌گذاریمش توی صفحه متن. البته که نوشتن امر نیکویی است اما به محض تولد یک متن باید این‌گونه کرد؟ باید متن تازه به دنیا آمده را چون واکسن‌هایش بدون معاینه و بدون دقت ریخت توی اقیانوس صفحات‌اجتماعی؟ کمی تحمل و کمی صبر کنیم حرف‌مان دم بکشد. نمک و فلفلش جا بیفتد. کمی صبور باشیم. کوچک‌ترین رنج و نکته‌ای آخ‌مان را درنیاورد. لایک‌ها و کامنت‌های زیادش غره و کمش ناامیدمان کند. کمی حرف‌های مهم‌مان را برای خودمان نگه داریم. گاهی فقط نوشتن راه درمان است. بنویسیم اما توی دفتری و فقط برای خودمان ...

گفت‌وگو با دکتر محمد صادق دهنادی
درباره بازی‌های دیروز و امروز

آنلاین بازی کنیم اما گروهی

کافه میرداماد

طاهره آشیانی
روزنامه‌نگار

همه ما به‌خصوص قدیمی‌ترها با جدول کلمات متقاطع آشنا هستیم؛ این جدول یکی از قدیمی‌ترین سرگرمی‌هایی است که میلیون‌ها نفر از سراسر جهان را به خود جلب کرد و سال‌ها یکه‌تاز دنیای سرگرمی بود.این جدول را اولین بار یک جوان آمریکایی به‌نام آرتور وین طراحی کرد و در ۲۱ دسامبر ۱۹۱۳ به مناسبت کریسمس در مجله پرتیراژ دنیای نیویورک منتشر شد و بعد از آن به سرعت به تمام دنیا رسید و افراد خلاق با بهره‌هوشی بالا آنها را برای کشور خود طراحی کردند.اولین جدول کلمات متقاطع در ایران در ۲۲ خرداد ۱۳۰۴ در مجله اطلاعات هفتگی چاپ شد و بعد از آن مجله صبا هم این جدول را طراحی و منتشر کرد.فضلا... جلوه، امیرفخرالدین مدائنی، جهانگیر پارساخو و کریم هویدایی برخی از طراحان جدول کلمات متقاطع برای نشریات مختلف بودند.

این جدول همچنان بین طیف‌های مختلف مردم طرفدار دارد، به‌خصوص از زمانی که دانشمندان پی بردند حل جدول کلمات متقاطع راهی است برای جلوگیری از زوال عقل و آلزایمر.با گسترش فناوری و توسعه اینترنت و گوشی‌های هوشمند یکی از بازی‌ها و سرگرمی‌هایی که خیلی زود در این فضاها منتشر شد، جدول کلمات متقاطع و سودوکو بود. همان‌گونه که بازی‌های قدیمی‌تری مانند نقطه بازی و اسم فامیل هم دیگر از شکل قدیمی و سنتی خود خارج شده و به گوشی‌های هوشمند راه پیدا کرده است.روز جهانی جدول کلمات متقاطع مناسبتی شد تا با دکتر محمد صادق دهنادی، یکی از اعضای بنیاد ملی بازی‌های رایانه‌ای هم‌صحبت شوم و درباره دنیای بازی ، سرگرمی و تغییراتی که در سال‌های اخیر پیدا کرده، با او گفت و گو کنم.

دنیای پرسود بازی‌های رایانه‌ای

صحبت ما درباره دنیای بازی‌ها و ذهن انسان شروع شد و به دوره کرونا رسید اما آنچه دکتر دهنادی درباره دوره کرونا گفت، جالب بود. برای همین آنها را همین اول می‌نویسم.او می‌گوید: صنعت بازی‌سازی یکی از پرسودترین صنعت‌های جهان است که کشور ما هم از این صنعت بهره زیادی می‌برد.به‌خصوص در دوره کرونا که به دلیل خانه نشینی و پرهیز از دورهمی گرایش مردم به بازی‌های آنلاین و رایانه‌ای بیشتر شده و سود شرکت‌های بازی‌ساز را ۲۰۰ و شاید ۳۰۰ برابر کرده و پیش بینی ما این است که این سود روز به روز هم بیشتر شود.چون طبق پیش‌بینی دانشمندان، کرونا ویروسی نیست که به این زودی‌ها دست از سر بشر بردارد.ما هنوز آمار فروش بازی‌های رایانه‌ای از اسفند سال قبل که کرونا اوج گرفت تا امروز را محاسبه نکرده‌ایم اما آمار سال ۹۸ نشان می‌دهد مردم ایران در این سال ۴۳۰۰ میلیارد تومان برای خرید بازی پول پرداخت کرده‌اند که رقم قابل‌توجهی است و سال ۹۹ حتما این رقم خیلی بالاتر می‌رود.این در حالی است که سال گذشته ایران ۳۲ میلیون گیمر (بازیکن) داشته که ۶۲ درصد مرد و ۳۸ درصد زن هستند.

پساکرونا دشوارتر از دوره کرونا

دهنادی به سواد رسانه‌ای هم اشاره می‌کند. این که یکی از مهم‌ترین سوادهای این دوره زمانه است که به‌شدت مورد غفلت مسؤولان آموزشی و رسانه‌ای قرار گرفته است.او می‌گوید: بازی‌های رایانه‌ای و آنلاین به‌سرعت در ایران توسعه یافت بدون این‌که فرهنگ آن وارد شده باشد و مردم بدانند که چگونه می‌توانند این بازی‌ها را انتخاب کرده و زمان آن را مدیریت کنند. در دوره کرونا جای خالی سواد رسانه‌ای بیشتر احساس شد و می‌شود.الان همه دانش‌آموزان برای درس خواندن از گوشی و تبلت استفاده می‌کنند و از صبح تا شب باید آنلاین باشند اما واقعیت این است که والدین بچه‌ها نمی‌دانند آنها دارند درس می‌خوانند یا بازی می‌کنند.برخی بچه‌ها که هوش بیشتری دارند یا بازیگوش‌ترند، می‌توانند هم بازی کنند و هم به درس گوش دهند و در کلاس آنلاین حاضر باشند بدون این که معلم یا پدر و مادر متوجه شوند آنها چه می‌کنند.به نظرم چنین اتفاقات و عاداتی که کرونا مسبب آن است، سال‌ها بعد از کرونا یا همان پساکرونا هم ادامه خواهد داشت و بعید می‌دانم دیگر بتوان ذهن بچه‌ها را دوباره نویسی کرد و این عادات را به سادگی در آنها تغییر داد.این شرایط زمانی حادتر می‌شود که مسؤولان همچنان روی سواد رسانه‌ای بی‌تفاوتند و منتظرند یک روز از تلویزیون اعلام شود کرونا تمام شده و همه چیز به روال عادی برگردد.آنها غافلند که اگر حتی کرونا تمام شود، عادات کرونایی به سادگی از میان نخواهد رفت و نباید توقع داشته باشند مثلا دانش‌آموزان همان دانش‌آموزان سابق باشند و بتوانند فضای کلاس حضوری با قوانین سفت وسختش را تجربه کنند.

استقبال از بازی‌های گروهی آنلاین

به دهنادی می‌گویم قدیم‌ترها وقتی بچه‌ها یا بزرگ‌ترها نقطه بازی، اسم و فامیل، منچ و... بازی می کردند بیشتر دور هم جمع می‌شدند و زندگی اجتماعی را هم تجربه می‌کردند، اما روان‌شناسان نسبت به انزوای بچه‌ها و جوانان به دلیل بازی‌های آنلاین و رایانه‌ای که بیشتر تک‌نفره هستند، هشدار می‌دهند. می‌گوید: باید تغییرات سبک زندگی را قبول کنیم. الوین تافلر، ۴۰ سال قبل در کتاب موج سوم، تغییر سبک زندگی مردم جهان بعد از سال ۲۰۰۰ را پیش‌بینی و گوشزد کرد در عصر ارتباطات و اینترنت دیگر مردم نمی‌توانند مثل سابق زندگی کنند. زمان و مکان فشرده می‌شود و انسان می‌تواند در این فشردگی جابه‌جا شود. مثال ساده‌اش برای الان گوشی‌های هوشمند است که هم آرشیوی است از فیلم، عکس، کتاب، نشریه، هم تلویزیون است و هم رادیو و آدمی می‌تواند در هر لحظه که تصمیم بگیرد در این دنیا بچرخد و از امکانات مختلف استفاده کند. اما زندگی در این دنیای فشرده می‌تواند آگاهانه باشد که به سواد رسانه‌ای هر آدمی یا خانواده بستگی دارد. اگر پدر و مادری هوشمند باشند، در این دنیا به‌جای این که فرزند خود را از بازی برحذر کنند برای خود و فرزندشان بازی‌هایی نصب می‌کنند که قابلیت گروهی بازی کردن را دارد. بازی ایرانی «آمیرزا» یا بازی ایرانی «کوییز آف کینگز» مورد استقبال شدید مردم قرار گرفته، بازی‌هایی که گروهی است و همان کارکرد بازی‌های قدیمی را دارد اما در سطح نت. به نظرم چیزی که باید حواس‌مان به آن باشد این است که بچه‌ها را از بازی برحذر نکنیم چون در این شرایط او به خلوت پناه برده و بازی‌های تک‌نفره انجام می‌دهد و به مرور منزوی و خسته و حتی افسرده می‌شود.

بازی آموزشی، سرگرمی نیست

دکتر دهنادی برای تعریف سرگرمی به گفته‌ای از ویل‌دورانت اشاره می‌کند: «تمدن زاییده اوقات فراغت است».دهنادی می‌گوید اوقات فراغت و زمانی که انسان کارهای موظفی خود را انجام نداده و کاری را انجام می‌دهد که برایش لذت بخش است، این بازه زمانی بهترین لحظات زندگی او را شکل می‌دهد. لحظاتی که او به دلیل همین لذت در اوج خلاقیت قرار می‌گیرد. والدین باید به این نکته توجه داشته باشند که نباید برای اوقات فراغت به بچه‌ها بازی‌هایی را پیشنهاد دهند که به او چیزی را بیاموزد چون ذهن انسان بسیار هوشمند است و متوجه می‌شود الان وقت بازی نیست، وقت آموزش است. این که بچه‌ها به بازی اعتیاد پیدا نکنند و بدانند چه زمانی باید بازی را شروع و کی تمام کنند باز هم بستگی به آموزش‌هایی دارد که از طرف خانواده دریافت و ذهن‌شان را برنامه‌ریزی می‌کنند. الان در دوره کرونا همه آدم‌ها معمولا آنلاین هستند و زیاد نمی‌توان به این برنامه‌ریزی توجه کرد، بچه‌ای که نه می‌تواند مدرسه برود، نه زمین بازی، نه استخر چاره‌ای ندارد که اوقات آزاد خود را با بازی‌های رایانه‌ای پر کند. اما همان‌طور که گفتم می‌توان بچه‌ها را به سمت بازی‌های گروهی سوق داد، گروه‌های قابل اعتماد دوستانه تشکیل دهند و مثلا فوتبال آنلاین بازی کنند. جدول کلمات متقاطع در شکل‌های مختلف در فضای اینترنت طراحی شده، می‌توان آنها را روی گوشی نصب و حل کرد. به‌خصوص این جدول‌ها برای سالمندان که در خطر زوال عقل هستند، مفید است. بازی لذت به همراه دارد، بازی کودک درون را شاد می‌کند در هر سن و سالی که باشی. بازی خلاقیت را بیشتر می‌کند. بازی هوش اجتماعی را ارتقاء می‌دهد. همه اینها را می‌توان در بازی‌های آنلاین تجربه کرد. بازی‌های سنتی و خاطره‌انگیز، آنلاین و رایانه‌ای و اندرویدی شده‌اند، می‌توان از آنها استفاده کرد و خوش بود. ما باید فرهنگ استفاده از بازی‌های رایانه‌ای را یاد بگیریم و به آنها مقید باشیم، اما نمی‌توانیم آنها را از زندگی انسان معاصر حذف کنیم.

مقطع حساس کنونی

مرد شجاع در نهایت در کدام مکان خوابید؟

امید مهدی‌نژاد
طنزنویس

در روزگاران قدیم در نواحی یوگسلاوی سابق، مرد شجاعی زندگی می‌کرد که تقریبا از هیچ‌چیز نمی‌ترسید و هرگاه کسی می‌خواست فعالیت شجاعانه‌ای انجام دهد از او کمک می‌خواست و یکی از کارهای او این بود که هروقت شخصی شب‌هنگام دار فانی را وداع می‌گفت تا صبح در کنار جسد او می‌ماند تا آن‌که تنها نماند و صبح‌هنگام وی را به خاک بسپارند.

روزی تنی چند از بدخواهان وی که مدعی بودند او چندان هم شجاع نیست، تصمیم گرفتند شجاعتش را آزمایش کنند. از همین‌رو شب‌هنگام یکی از آنها خود را به مردن زد و سایرین از وی خواستند تا صبح در کنار جسد وی بماند.

مرد شجاع قبول کرد و کتاب و تبلت خود را همراه یک فلاکس چای برداشت و به مکان جسد رفت.

پس از آن‌که سایرین وی را با جسد قلابی ترک کردند، وی شروع به مطالعه کرد و وقتی پاسی از شب گذشت به زیر آواز زد و شروع به زمزمه یک غزل عرفانی کرد. در این هنگام جسد قلابی در تابوت را کنار زد و سرش را بیرون آورد و گفت: ای مرد شجاع، آواز خواندن در نیمه‌شب کار درستی نیست، چرا که ممکن است مردم صدای آواز را بشنوند و بدخواب شوند، به‌خصوص آن‌که مرده باشند.

مرد شجاع نیز بدون آن‌که ترسی به خود راه دهد، کتاب خود را بر زمین گذاشت و گفت: خوب است آدم وقتی می‌میرد واقعا بمیرد. چون در غیر این‌صورت ممکن است اطرافیان او را به‌طور واقعی بکشند. وی سپس با چوبی که همراه داشت محکم به کله جسد قلابی کوبید.

جسد قلابی وقتی دید مرد شجاع واقعا دارد او را می‌کشد، دوستانش را صدا زد و آنها نیز به داخل اتاق آمدند و پس از عذرخواهی از مرد شجاع و اعتراف به شجاعت او دوست‌شان را برداشتند و بردند.

مرد شجاع نیز آخرین جرعه فلاکس تهی را نوشید و از آنجاکه ساعت از ۹ گذشته بود و به خاطر قانون منع تردد شبانه نمی‌توانست به خانه برود در همان مکان خاموش شد و خوابید.

برش سرد

تنها میان دریا

علیرضا رأفتی
روزنامه‌نگار

سال ۱۳۵۴ بود که دانشمندان و پژوهشگران گفتند این منطقه جزو اولین مناطق زیست‌کره زمین است. اما برای پدربزرگی که گذر عمرش را در قد کشیدن نوه‌هایش در دل این جزیره می‌دید، چه فرقی می‌کرد چند هزار سال قبل در این منطقه زندگی جریان داشته است و چه فرقی می‌کرد چند میلیون انسان تا آن موقع در آن منطقه نفس کشیده‌اند. مهم این بود که «آشوراده» وسط دریای خزر زنده بود و زندگی در آن جریان داشت.

این‌که می‌گویم زندگی در آن جریان داشت به این معنی نیست که حالا ندارد. هنوز هم انسان‌هایی در آن منطقه نفس می‌کشند اما دیگر ساکنان و بومیان آن منطقه نیستند. کسانی که حالا در این جزیره گاهی اوقات اسکان دارند، کارمندان شیلات و کارگرانی هستند که در آن منطقه کار می‌کنند.

سال ۱۳۷۴ بود که پرونده زندگی چند هزارساله در این جزیره برای همیشه بسته شد. مشکل این بود که دریا بالاآمده بود و خطر سیل ساکنان را تهدید می‌کرد. جزیره از سکنه خالی شد و فقط تأسیسات شیلات در آن ماندند.

آشوراده، برخلاف برداشتی که ما در زبان فارسی از آن داریم، ترکیب یک اسم با کلمه «ده» نیست. ترکیب دو کلمه ترکمنی «آشور» و «آده» به معنای جزیره است. این جزیره که پیشتر جزو شبه‌جزیره میانکاله بود و بعدها به دلیل حفاری‌های متعدد از آن جدا شد، تنها جزیره ایرانی دریای خزر است که در تاریخ و فرهنگ این سرزمین نیز ردپایش پیداست. بسیاری از مورخان معتقدند این جزیره همان جزیره آبسکون است که سلطان محمد خوارزمشاه پس از حمله مغول به آن پناه برد و تا زمان مرگش همان‌جا ماند.

بعدها در قرن ۱۹ و در جریان تجاوزات روس‌ها از شمال، این جزیره به دست قوای روس افتاد و در آن پایگاه نظامی ایجاد کردند و تا چند سال چنگ تجاوزشان بر این جزیره باقی ماند.

حالا این جزیره که ردی از تاریخ زخم‌خورده این سرزمین را بر تن خاکی خود دارد، چند سالی است که به موزه خانه‌های بدون سکنه تبدیل‌شده که این هم در نوع خود جذابیت خاصی دارد. مثل همه حوادث خاصی که طی هزاران سال بر این جزیره گذشته است.

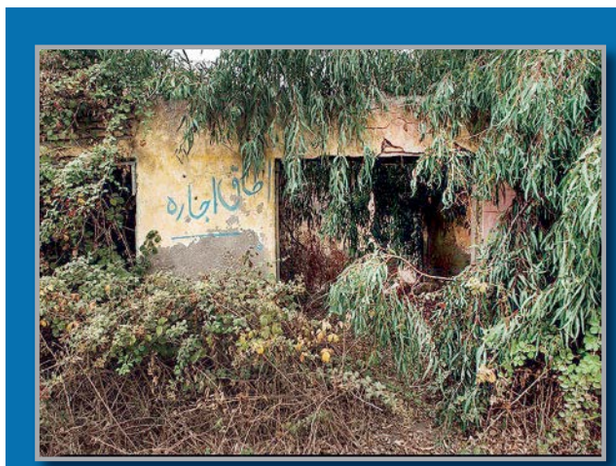

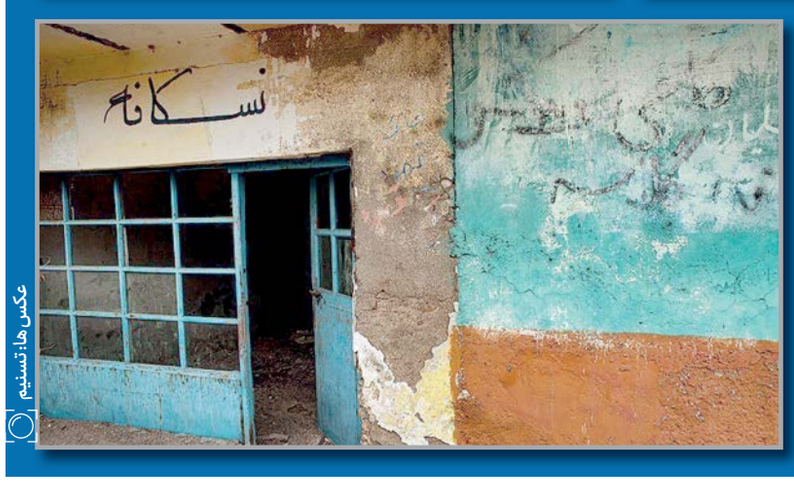

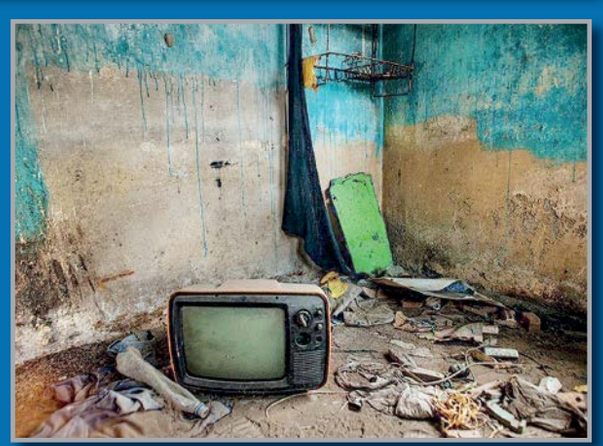

عکس‌ها: تسنیم